

Izloži vsak četrtek in
velja s poštnino vred ali
v Mariboru s pošiljanjem
na dom za celo leto 12 din.,
pol leta 7 din., četrta leta
4 din. Izven Jugoslavije
25 din. Naročnina se pošlje
na upravnishvo „Sloven-
skega Gospodarja“ v Mari-
boru, Koroska cesta št. 5.
List se dopolnjuje do od-
povedi. Naročnina se pla-
čuje v naprej.
Telefon interurban št. 115.

Posamezna številka stane 2 kroni ali 50 para.

Poštnina v državi SHS povsajbrana.

Uredništvo: Koroska cesta
št. 5. Rokopisi se ne vra-
čajo. Upravišivo spreje-
ma naročnino, inserate in
reklamacije. Cene insera-
tom po dogovoru. Za več-
kratne oglase primeren
popust. Nezapre reklama-
cije so poštnine proste.
Čekovni račun poštnega
urada Ljubljana št. 10.605.
Telefon interurban št. 115.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

1. številka.

Maribor, dne 5. januarja 1922.

56. letnik.

Izprijenost samostojnih voditeljev.

Razveljavljenje Kirbiševga mandata.

V parlamentu se je zgodilo dne 29.
t. m. nekaj neverjetnega. Na dnevnem
redu je bilo poročilo verifikacijskega
odborna o razveljavitvi mandata sa-
mostojnega poslanca Ivana Kirbiša.
Ob prički volitev v ustavotvorno
skupščino se je mariborska volilna
komisija zmotila pri štetju oddanih
glasov in tako je prišel samostojni
kandidat Ivan Kirbiš po krivici do po-
slanskega mandata. V resnici je pa
bil izvoljen kandidat SLS g. Josip
Skoberne iz Rajhenbarga.

Poročilo verifikacijskega odbora
so sestavile vse v omenjenem odseku
parlamenta zastopane stranke. Ko je
ta odbor o Kirbiševi zadevi sklepal,
se niti eden izmed članov ni protivil
uničenju Kirbiševga mandata.

To poročilo verifikacijskega od-
bora, v katerem se zahteva, naj se
popravi pogrešek oziroma krivica, je
bilo v omenjeni seji zbornice predmet
burne razprave. Razprava ali debata
je nudila nepristranskemu opazovalcu
žalostno sliko popolnega razpadanja
tiste poštenosti, ki je običajna v pa-
rlamentih kulturnih narodov. Predsed-
nik samostojnega kluba poslanec Ra-
jher in celjski demokrat dr. Kukovec
sta zahtevala, naj se poročilo verifi-
kacijskega odbora vrne, ker se ni re-
šeno vprašanje o mandatu socialistič-
nega poslanca Zvonimira Bernota. Na
ta način sta hotela zavleči razveljav-
ljenje Kirbiševga mandata. Demokrat
je priskočil v lumparijo svojemu samo-
stojnemu prijatelju na pomoč.

Všek samostojne nepoštenosti pa
je neovrgljivo dejstvo, da so samostoj-
neži zahtevali krivično rešitev tega
vprašanja kot pogoj za vstop v Paši-
čevo vlado.

Ta ogabna lumparija se je ostudi-
la celo predsedniku parlamenta, de-
mokratu dr. Ribarju, ki se je odločno
postavil na stališče, da se mora Kir-
bišev mandat na vsak način razvel-
javiti, ker je dobil svoj mandat na
podlagi nepravilnega štetja glasov. —
Dr. Ribar je izjavil, da mora na Kir-
biševo mesto priti pravilno izvoljeni
poslanec SLS g. Josip Skoberne.

Glasovanje.

Pred glasovanjem o vprašanju
Kirbiševga mandata je govoril v li-
mennu Jugoslovanskega kluba posla-
nec dr. Hohnjec, ki je izjavil, da bi
bila sramota za ves parlament, če bi
poslanci glasovali proti pravičnemu
predlogu verifikacijskega odbora.

Glasovanje je bilo jako zanimivo.
Proti poročilu verifikacijskega odbora
torej proti razveljavitvi Kirbiševga
mandata so glasovali: vsi demokrati,
poslanec Slov. samostojne kmetijske
stranke in nekateri srbski radikali,
katerim je načeloval poslanec Stojan-
ovič. Kljub strasnemu prišku ne-
pomirljivih nasprotnikov naše stranke
je bil predlog vendar sprejet in s tem
je izgubila Samostojna kmetijska
stranka en mandat.

Povsem nam je razumljivo, da se
je članov Jugoslovanskega kluba, po
glasovanju polasila sila razburjenost
Poslanec Gostinčar je odločno prote-
stiral proti takemu postopanju vlad-
nih strank, ki rušijo s svojimi umaza-
nostmi ugled parlamenta. Med tem, ko
je Gostinčar govoril, so člani Jugosl.
kluba klicali, da je sramota za radi-
kale, ker sodečujejo s takimi lopovi,
kakor so demokrati in samostojni. —
Razburjenje je bilo silno.

Min. Pucelj napada naše poslance!

V tem hrupu in trušču se je mi-
nister Pucelj dvignil s sedeža ter šel
proti klopi Jugoslov. kluba. Istočas-
no je naš poslanec Sušnik izjavil,
da je Samostojna stranka skušala z
državnim denarjem vplivati na izid
glasovanja. Pucelj je hotel poslanca
dr. Smraka in Sušnika dejansko na-
pasti, kar se mu pa ni posrečilo. Na
to je predsednik seje zaključil, demo-
kratski in samostojni poslanci ter mi-
nistri pa so odšli na posvetovanje, al-
se naj še enkrat glasuje o predlogu
verifikacijskega odbora.

Predsednik dr. Ribar je čez ne-
kaj časa odredil ponovno glasovanje.
Pri drugem glasovanju so se izrekli
za razveljavljenje Kirbiševga manda-
ta vsi radikali, vsi srbski demokrati
(slovenski liberali in slabostojni so
glasovali proti; op. uredn.) in vsa o-
pozicija (protivladne stranke). Istočas-
no je zbornica razveljavila mandat so-
cialista Bernota. Tako je zmaga-
la pravica nad krivico. Pomisliti je tre-
ba, da so vladne stranke v verifi-
kacijskem odboru nalašč zavlačovale re-
šitev spornega mandata Kirbiš-Sko-
berne. Na nepošten način je Kirbiš
glasoval za vidovdansko ustavo in ta-
ko so si vladne stranke pridobile en
krivičen glas.

Samostojni zaupniki se pridružujejo zemljoradnikom.

Vsa znamenja kažejo, da se naha-
ja Samostojna kmetijska stranka v
razsulu. 28. t. m. se je namreč vršil
v Celju zbor zaupnikov SKS za celjs-
ko okrožje. Na drugem zborovalšču
so zborovali zemljoradniki, t. j. srbs-
ka kmetijska stranka; komaj so sa-

mostojneži otvorili svoje zborovanje, je
velik del nezadovoljnih zaupnikov od-
šel k zemljoradnikom. Tam so jih spre-
jeli: tajnik zemljoradniške stranke
Komadnič, dr. Prohaska, dr. Smol-
ka in dr. Novačan, izdajatelj celjske-
ga lista „Nova vas“. Nezadovolježi
iz samostojnih vrst so se takoj priklju-
čili srbski stranki zemljoradnikov. U-
stanovili so pripravljalni odbor za u-
stanovitev slovenske podružnice srbs-
kih zemljoradnikov.

Jasno je torej kot beli dan, da se
zviša Samostojna kmetijska stranka v
smrtnem boju. Njeni pristaši jo zapu-
ščajo, kakor podgane potapljačsko lad-
jo. Iz profitarstva in pohlepa po obla-
sti se dobrikajo samostojneži sedaj ti-
sdim zemljoradnikom, ki so jih radi ne
poštenosti vrgli iz svojega kluba. —
Slovensko kmetstvo ljudstvo, ti imaš
pač najboljši dokaz, da so voditelji te
umirajoče stranke ogoljufali svoje vo-
lilce in s svojo umazano, hlapčevsko
politiko osramotili tvoje poštenje.

Kraljev dvor.

Vlada je izdelala poseben zakon-
ski predlog o uredbi kraljevega dvora.
Po tem predlogu bo imel kralj kot vo-
glavar države in vrhovni zapovednik vo-
jske vojske okoli sebe dve vrsti dvo-
ranstva: civilno in vojaško. Civilna
dvorska uprava se deli v tri oddelke:
maršalati dvora, kralj, pisarno
in upravitelstvo dvora. Vojaški dvo-
raniki so adjutanti in ordonanci ofi-
cirji; na čelo jim je prvi adjutant. —
Celotnemu dvoru načeluje minister dvo-
ra, čegar posebna dolžnost obstoja v
tem, da skrbi za dostojni sijaj kralj-
dvora v vseh dogodkih javnega živ-
ljenja v državi. Minister kralj. dvora
ima čim izrednega poslanika in opo-
monočnega ministra. Maršalatu nače-
luje maršal, istočako v činu izrednega
poslanika. Njegov pomočnik je prvi ce-
rimonijar. Kraljevo pisarno vodi šef
kralj. pisarne. V njej so zaposleni 3
tajniki; od teh je eden osebni tajnik
kralja. V upravitelstvu dvora, ki ga
vodi upravnik, bodo službovali: bla-
gajnik, knjigovodja, ekonom, telesni
zaravnik, advokat in dvorski duhov-
nik. Kot dvorski službi sta zamišle-
ni: služba nadzornika kraljevo ku-
jarne in opravilo nadzornika kraljeve-
ga dvora. Ako se kralj oženi, pa dobi
kraljica za svojega največjega dvo-
rkega uradnika kraljičinega komorni-
nika, osebnega tajnika, kot žansko ča-
sno službo pa dvorske gospe in gos-
podične, katerim zapoveduje „rhovna
dvorska dama, ki nosi v znak svoje
visoke službe kraljičine začetke črke
s krono. Ostali člani kralj. doma, eso-

bito otroci, dobijo po potrebi in-
te, ordonance, vzgojitelje, profesorje,
in dvorske dostojanstvenike po pred-
logu vojnega ministra.

Kdo dobiva vojno od- škodnino?

Iz državne blagajne se izdajajo
ljudi vome odškodnine. To je lepo in
potrebno, vojne rane morajo zaceliti,
izgube se morajo kolikor je mogoče na-
domestiti in povrniti. Delavni sloji so
v vojni največ trpeli, skoraj vsak dru-
gi nosi kako škodo, ta uničeno zdrav-
je, razbite ude, drugi pa grobove svo-
jih dragih. To je po naših vaseh in
mestih, lahko si pa mislimo in pred-
stavljamo, kako bo šele tam, kjer so
divjali boji in kjer je skozi leta gos-
podarila tuja soldateska!

Razni srbski in črnogorski kraji
so bili torišče hudih bojev in dežela
je par let ječala pod tujo vojaško u-
pravo, zato je pa razumljivo, da se haš-
tu kaže vprašanje vojne odškodnine
kot zelo nujno in važno. Takoj po pre-
obratu, ko so tuje čete zapustile v de-
želi velike vrednosti in množine svo-
jega blaga, se je začelo to vprašanje,
otili so se ga pa brezvestni izkoris-
čevalci in tako je danes „vojna od-
škodnina“ pravi zasmeh vseh, ki so v
vojni zares trpeli.

Znano nam je, da so si nekateri
srbski politiki in prvaki nakupili —
med vojno velikanska premoženja in
avno tem ljudem in njihovim ljubljen-
cem se deli danes še — vojna odškod-
nina. V Beogradu je urad, ki spreje-
ma prošnje raznih „škodovancev“ in
razkazuje odškodnine in če povemo, da
se bili visoki uradniki tega urada pr-
vi, ki so dobili vojno odškodnino, je
že s tem toliko oblaseno, da si lah-
ko vsak predstavlja, kako posluje ta
urad in kdo sploh lahko pride do te
odškodnine. Za primer naj služi ne-
kaj „vojnih žrtev“:

Beograjski urar in zlatinar, ki
je imel pred vojno in ima tudi sedaj
prav dobro trgovino, je dobil 50.000
dinarjev, ker je navedel v prošnji, da
je bila njegova trgovina oškodovana
pri obstrajevanju Beograda. Koliko je
na tem resnice, se ne ve, gotovo je pa
to, da je bil mož bogat pred vojno in
da je bogat po vojni. Se večjo podpo-
ro je dobil lastnik neke beograjske ti-
skarne. Bogzna zakaj? Njegova tis-
karna je obračovala ves čas in možu
je šla vojska samo mimo nosa. Pa še
lepši „škodovanci“ so se pokazali!
Tako prihaja neka gospodična, ki je
z nekim visokim gospodom v zelo do-
brem in tesnem znanstvu, z zahtevo,

Zaklad na otoku.

Iz angleškega prevedel Paulus.

(Dalje.)

„Prosim, gospod kapitan“, se je
oglasil Jack, „ali naj ustrelim, ako
čoga vidim?“

„To se razume!“ je zavpil kapi-
tan.

„Hvala vam, gospodi!“ je odgovo-
ril Jack s svojo mirno uljudnostjo.

Spet je bilo nekaj časa vse tiho.

Jackovo vprašanje je poživilo na-
šo pozornost, oči in ušesa, vse je bi-
lo napeto, puške so stonle na rokah,
pripravljene za strel, kapitan pa je
stal sredi koč s stisnjenimi ustnicami
in nagubanim čelom.

Nekaj sekund je tako minilo.

Kar hipoma dvigne Jack puško k
tuen in ustrel!

In ni še utihnil strel, ko se že o-
glasi tudi odgovor od zunaj, strel za
strelom, na vseh štirih straneh koč
je pokalo. — Nekaj krogel je prilete-
lo v stene, pa nobena ni prodrla. In
ko se je razkadil dim, je bil gozd tih
in prazen krog nas, kakor kedaj po-
prej. Niti vejica se ni zganila, niti
ena puška cev ni izdala, kje niti so-
vražnik.

„Ste zadeli svojega moža?“ vpra-
sal je kapitan.

„Ne, gospodi!“ je odgovoril Jack.

„Mislim, da ne.“

„To je vsaj odkritosrčna beseda“,
je goved kapitan. „Nabašite mu puš-
ko, Jim! — Koliko mislite da jih je
bilo na vaši strani, gospod zdravnik?“

„Natančno vem, koliko!“ je odgo-
voril dr. Livesey. „Trije strelci so pad-
li. Trikrat se je zablistalo, dvakrat
čisto blizu skupaj in enkrat boli ob
strani.“

„Trije!“ je ponavljal kapitan. —
„In koliko pri vas, gospod Trelaw-
ney?“

Topot odgovor ni bil lahek. Pre-
cej strelcev je prišlo od severa, sedem
jih je računal graščak, osem ali devet
pa Gray. Na vzhodu in na zapadu je
padel le po eden strel.

Jasno je torej bilo, da so name-
ravali napad od severa in da so nas
od drugih strani hoteli le samo nad-
legovati.

Pa kapitan Smollett svojih načr-
tov ni izpremenil. Če se upornikom po-
sreči, da pridejo čez plot, je dejal,
bodo zasedli vsako nezavarovano
strelno luknjo in kakor zajec nas bo-
do popihali v naši lasni trdnjavi.

Nismo imeli mnogo časa za taka
premišljevanja.

V hipu se je z glasnim krikom u-
sula iz goščave na severu četa upor-
nikov in skokoma hitela proti nam. —
Obenem se je ponovilo streljanje na
vseh drugih straneh, krogla je pri-
zvižgala skozi vrata in razbila zdrav-
niku puško na kosce.

Uporniki so plezali čez plot ka-
kor opice. Graščak in Gray sta stre-
lala neprenehoma. Trije so padli, e-
den čez plot na dvorišče, dva nazaj,
odkoder sta prilezla. Od teh dveh pa
je bil eden najbrž huje prestrašen ne-
go ranjen, v trenutku se je spet po-
bral na noge in je izginil v goščavi.

Dva sta obležala, eden je zbežal,
štirje pa so priplezali čez plot. Iz
goščave sem pa jih je kakih sedem
ali osem nepretrgoma pa brezuspešno
streljalo, vsak je bil najbrž preskrb-
ljen s par puškami.

Tisti štirje, ki so prišli čez plot,
so mahoma planili po griču navzgor
proti koči. Divje so kričali v teku in
iz gozda so jih tovariši navduševali s
svojim vpitjem. Naši so seveda stre-
ljali, pa napadalci so bili tako nagli,
da nobeden ni bil zadet. Kot bi trenil
so bili pri koči in so padli nad nas.

Glava Andersona, drugega mor-
narja, se je prikazala pri srednji
strelni luknji.

„Nad nje! Vsi nad nje!“ je vpil
z bobnečim glasom.

Drugi ugnik je zagrabil Hunte-
rovo puško za cev, mu jo izvil iz rok,
je sunil skozi strelno luknjo in zadel
gošatega Huntera v prsi, da je siro-
mak nezavestno zdrknul na tla. Tretji
je pridiral okoli koč, planil skozi
vrata in se lotil zdravnika s svojim
dolгим nožem.

Naš položaj se je čisto izpremenil.
Trenutek poprej smo varno kriti v ko-
či streljali na sovražnika, ki ni bil za-
varovan — sedaj pa smo imeli napad-
alce v trdnjavi in se nismo imeli kam
skriti!

Koča je bila ož streljanja polja-
dima. To nas je še kolikortoliko ob-
ilo. Voitje in zmeda, bliski in strel iz
samokresov in glasen, obupen krič.
— vse to mi je donelo na ušesa. Vmes
pa sem čul kapitana:

„Ven, fantje! — Napadite jih zu-
naj! Z noži!“

Popadel sem nož, poleg mene je
nekdo zagrabil za drugega in se vse-
kal preko prstov.